
КОМІТЕТ ЛІКВІДАЦІЇ РАСОВОЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ

ВИКЛАД ФАКТІВ № 12

**ХАРКІВ
ХАРКІВСЬКА ПРАВОЗАХИСНА ГРУПА
2019**

Третє видання, стереотипне

Ця публікація здійснена
за фінансової підтримки Європейського Союзу.
За зміст публікації відповідає лише
Харківська правозахисна група, і його ні за яких обставин
не можна вважати таким, що відбиває позицію Європейського Союзу

This document has been produced
with the financial assistance of the European Union.
The contents of this document are the sole responsibility of
Kharkiv Human Rights Protection Group and can under no circumstances
be regarded as reflecting the position of the European Union

Комітет ліквідації расової дискримінації. Виклад фактів № 12 /
ГО «Харківська правозахисна група». — Харків, 2019. — 32 с.

Серія «Виклад фактів у галузі прав людини» видається Центром прав людини при Відділенні Організації Об'єднаних Націй у Женеві. Вона освітлює питання прав людини, які вивчаються або викликають особливий інтерес.

Публікації цієї серії розповсюджуються безкоштовно в усьому світі. Вони можуть перекладатися на інші мови, окрім офіційних мов Організації Об'єднаних Націй, за умови, що їх зміст не змінюється, що організація, яка передруковує їх, інформує про це Центр людини в Женеві і що цей Центр зазначається як джерело інформації.

РАСОВА ДИСКРИМІНАЦІЯ: ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ

«Організація Об'єднаних Націй має на меті... здійснювати міжнародне співробітництво... в заохоченні й розвитку поваги до прав людини й основних свобод для всіх, без різниці щодо раси, статі, мови та релігії...»

Статут Організації Об'єднаних Націй
(витяг із преамбули)

«Усі люди народжуються вільними і рівними в своїй гідності та правах».

Загальна декларація прав людини
(стаття 1)

У багатьох міжнародних деклараціях, пактах і конвенціях, прийнятих після створення Організації Об'єднаних Націй, держави підтверджували той факт, що всі люди мають рівні і невід'ємні права, і брали зобов'язання щодо забезпечення і захисту цих прав.

Однак расова дискримінація, як і раніш, перешкоджає повному здійсненню прав людини. Не дивлячись на прогрес, досягнутий у деяких галузях, відмінності, винятки, обмеження і переваги, які ґрунтуються на ознаках раси, кольору шкіри, родового, національного чи етичного походження, продовжують викликати й загострювати конфлікти та спричиняти неймовірні страждання, а також призводять до загибелі людей.

Завдання по ліквідації несправедливості, що лежить в основі расової дискримінації, а також пов'язаної з нею небезпеки є однією із цілей діяльності, яку здійснює Організація Об'єднаних Націй.

Внаслідок зростання стурбованості міжнародного співтовариства проблемою расової дискримінації Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних Націй у 1963 році зробила конкретний крок у даному напрямку, проголосивши Декларацію про ліквідацію всіх форм расової дискримінації, в якій закріплені чотири головні положення:

- усяка теорія расової різниці або вищості в науковому відношенні хибка, в моральному відношенні ганебна, в соціальному неспра-

ведлива й небезпечна і не може бути виправдана ні теорією, ні практикою;

- расова дискримінація, а особливо політика урядів, яка спирається на ідеї расової вищості або на расової ненависті, є порушенням основних прав людини і ставлять під загрозу дружні стосунки між народами, співробітництво між державами, міжнародний мир і безпеку;
- расова дискримінація приносить шкоду не тільки тим, хто її зазнає, але також і тим, хто її проводить;
- створення всесвітнього співтовариства, вільного від расової сегрегації і дискримінації, які породжують ненависть і відчуження, є однією із головних цілей Організації Об'єднаних Націй.

У 1965 році Генеральна Асамблея представила міжнародному співтовариству правовий документ, прийнявши Міжнародну конвенцію про ліквідацію всіх форм расової дискримінації. У цій Конвенції викладені заходи, які держави, що стали учасниками Конвенції шляхом її ратифікації або приєднання до неї, зобов'язуються вживати з метою ліквідації расової дискримінації.

У відповідності до Конвенції держави-учасниці зобов'язуються:

- не здійснювати по відношенню до осіб, груп чи установ яких би то не було актів чи дій, пов'язаних з расовою дискримінацією, і гарантувати, що всі державні органи й установи будуть діяти у відповідності з цими зобов'язаннями;
- не заохочувати, не захищати і не підтримувати расову дискримінацію, яка здійснюється якими б то не було особами або організаціями;
- переглядати політику уряду в національному і місцевому масштабах та виправляти або скасовувати закони й постанови, які ведуть до виникнення або увічнення расової дискримінації;
- забороняти і припиняти расову дискримінацію, яку проводять будь-які особи, групи чи організації; і
- заохочувати об'єднуючі багаторасової організації і рухи, рівно як і інші заходи, спрямовані на ліквідацію расових перепон, і не підтримувати ті з них, які сприяють поглибленню расового поділу.

Ця Конвенція набрала чинності в 1969 році після того, як 27 держав ратифікували її чи приєдналися до неї. На кінець 1990 року 128 держав ратифікували Конвенцію чи приєдналися до неї, а це понад трьох чвертей держав-членів Організації Об'єднаних Націй. Вона є найдавнішою Конвенцією Організації Об'єднаних Націй про права людини, яку ратифікувала найбільша кількість держав.

Окрім закріплення зобов'язань держав-учасниць, Конвенція передбачила створення Комітету ліквідації расової дискримінації. Склад, мандат і робота Комітету описуються в даному викладі фактів, в якому також відтворюються у вигляді додатка повний текст Конвенції і список держав-учасниць.

ПЕРШИЙ ДОСВІД

Комітет ліквідації расової дискримінації (КЛРД) є першим органом, створеним Організацією Об'єднаних Націй для контролю и розгляду заходів, вживаних державами з метою виконання їх зобов'язань у відповідальності до тієї чи іншої угоди в галузі прав людини.

Третій комітет (із соціальних, гуманітарних і культурних питань) Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй прийняв рішення про включення в Конвенцію положення про створення КЛРД у зв'язку з тим, що Конвенція не була б ефективною без механізму її здійснення.

Тим самим був створений прецедент. Згодом було створено п'ять інших комітетів з аналогічними мандатами і функціями: Комітет прав людини (обов'язки якого обумовлені в Міжнародному пакті про громадянські і політичні права)¹, Комітет ліквідації дискримінації щодо жінок, Комітет проти катувань², Комітет економічних, соціальних і культурних прав³ и Комітет прав дитини⁴.

ПРОЦЕДУРИ

Конвенція передбачає три процедури, які дозволяють КЛРД розглядати правові, судові, адміністративні та інші заходи, які вживають конкретні держави з метою здійснення їхніх зобов'язань щодо боротьби з расовою дискримінацією.

Перша процедура передбачає вимогу про те, що всі держави, які ратифікували Конвенцію чи приєдналися до неї, повинні подавати КЛРД періодичній доповіді.

Згідно з другою закріпленою в Конвенції процедурою будь-яка держава може спрямовувати скарги, які торкаються дій іншої держави.

У відповідальності з третьою процедурою окремі особи або групи осіб, які стверджують, що вони є жертвами расової дискримінації, можуть подавати КЛРД скаргу проти своєї держави. Це може бути зроблено тільки в тому випадку, якщо відповідна держава є учасником Конвенції і заявила

¹ Виклад фактів готується.

² Див. Виклад фактів № 4.

³ Виклад фактів готується.

⁴ Див. Виклад фактів № 10.

про своє визнання компетенції КЛРД брати такі скарги. На кінець 1990 року такі заяви зробили 14 держав⁵.

Конвенція передбачає також, що держави, які зробили таку заяву, можуть заснувати або вказати національні компетентні органи для прийому петицій окремих осіб або груп осіб, які стверджують, що вони є жертвами порушень їх прав, і які вичерпали інші місцеві засоби правового захисту. Петиціонери можуть передати дане питання на розгляд Комітету тільки в тому випадку, якщо вони не задоволені діями вказаного органу.

(У програмі дій, прийнятій Другою Всесвітньою конференцією по боротьбі проти расизму і расової дискримінації в 1983 році, державам було запропоновано забезпечити якомога ширший доступ до їхніх національних процедур розгляду таких скарг. Існуючі процедури повинні стати набутком гласності, а жертви расової дискримінації повинні отримувати допомогу у використанні цих процедур. Правила подання скарг повинні бути простими, а скарги повинні розглядатися якомога швидше. Незаможним жертвам дискримінації повинна забезпечуватися правова допомога в межах цивільного чи кримінального судочинства, і повинно бути передбачене право домогатися компенсації за завдані збитки.)

НЕСАМОВРЯДНІ ТЕРИТОРІЇ

У відповідальності до Конвенції КЛРД доручено подати міркування й рекомендації з приводу петицій, які відіслані в органи Організації Об'єднаних Націй окремими особами чи групами осіб на підопічних і несамоврядних територіях Організації Об'єднаних Націй, які заявляють про расову дискримінацію. Комітет подає також свої думки та рекомендації щодо доповідей, поданих іншими органами Організації Об'єднаних Націй про законодавчі, судові, адміністративні й інші заходи боротьби з расовою дискримінацією на цих територіях.

ЧЛЕНСЬКИЙ СКЛАД

КЛРД, згідно положень Конвенції, складається з «18 експертів, які мають високі моральні якості і визнаною неупередженістю». Члени Комітету обираються на чотирирічний строк державами-учасницями Конвенції. Половина членського складу Комітету поновлюється раз за два роки шляхом проведення виборів.

При визначенні складу КЛРД приділяється увага справедливому представництву географічних регіонів світу, а також різних цивілізацій і правових систем.

⁵ Алжир, Угорщина, Данія, Ісландія, Італія, Коста-Ріка, Нідерланди, Норвегія, Перу, Сенегал, Уругвай, Франція, Швеція та Еквадор.

НЕЗАЛЕЖНІСТЬ

КЛРД є незалежним органом. Експерти, які є членами Комітету, обираються в особистій якості. Вони не можуть бути ні усунені від виконання своїх зобов'язань, ні замінені без їхньої згоди. У відповідності до Конвенції вони встановлюють свої власні правила процедури і не отримують ніяких вказівок ззовні. Витрати членів Комітету покриваються державами-учасницями, а не Організацією Об'єднаних Націй.

Однак зв'язки з Організацією Об'єднаних Націй очевидні. Комітет був заснований на підставі Конвенції, розробленої і прийнятої Організацією Об'єднаних Націй. Діяльність його секретаріату, що функціонує при Центрі прав людини в Женеві, оплачується з регулярного бюджету Організації Об'єднаних Націй. Перш ніж затвердити якусь пропозицію, пов'язану з витратами, КЛРД зобов'язаний проконсультуватися з Генеральним секретарем. Засідання Комітету, які передбачено проводити двічі на рік, звичайно відбуваються в Центральних установах Організації Об'єднаних Націй у Нью-Йорку або у Відділенні Організації Об'єднаних Націй у Женеві.

КЛРД подає доповідь про свою діяльність Генеральній Асамблеї Організації Об'єднаних Націй через Генерального секретаря і підтримує контакти з Третім Комітетом Генеральної Асамблеї. Крім того, КЛРД здійснює діяльність у співробітництві з Радою опіки Організації Об'єднаних Націй та Спеціальним комітетом з питання про хід здійснення Декларації про надання незалежності колоніальним країнам і народам. КЛРД співробітничав також з Міжнародною організацією праці і Організацією Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури.

ДІЯЛЬНІСТЬ КЛРД

Держави-учасниці зобов'язані подавати Комітету раз протягом чотирьох років всеохоплюючі доповіді, а раз на два роки короткі доповіді, в яких є нова інформація. Коли Комітет отримує для розгляду доповідь, представник відповідної країни може виступити зі вступним словом, відповісти на питання експертів і прокоментувати їхні зауваження. В доповіді Комітету Генеральній Асамблеї узагальнюються результати розгляду доповідей і містяться пропозиції та рекомендації.

За період з 1970 року по березень 1991 року КЛРД отримав 882 доповіді, включаючи 73 доповіді, на які були надіслані запити з метою отримання додаткової інформації.

З самого початку Комітету доводилося спростувати помилкові погляди, які торкаються характеру й мети цих доповідей. Він указував на те, що навіть за умови, коли уряд вважає, що на території його країни не існує расової

дискримінації, відповідна країна, будучи державою-учасницею Конвенції, зобов'язана подавати всеохоплюючі й інші періодичні доповіді.

Ще однією хибною думкою є та, що держава не зобов'язана виконувати Конвенцію, якщо вона вважає, що на її території не існує расової дискримінації. КЛРД указав на те, що Конвенція стосується не тільки практики, яка існує нині, але й проблем, які можуть виникнути в майбутньому, і що при ратифікації Конвенції всі держави-учасниці зобов'язалися включити її положення в національні законодавства.

На основі деяких доповідей складалося враження, що якщо Конвенція є складовою частиною основного закону країни, то це означає, що необхідність у вжитті яких-небудь додаткових заходів законодавчого характеру відсутня. Однак у Конвенції міститься вимога про те, щоб у законодавстві передбачалося покарання за здійснення певних актів, а також заклик до вжиття заходів у галузі освіти, культури та інформації. Аналогічним чином держава-учасниця не виконує своїх обов'язків за Конвенцією, якщо вона лише засуджує расову дискримінацію в конституції країни.

У деяких випадках у доповідях приділялась основна увага законодавчим заходам і нічого не говорилося про судові, адміністративні й інші заходи, спрямовані на ліквідацію расової дискримінації, або не містилося текстів антидискримінаційних законів.

КЛРД представив державам-учасницям керівні принципи, які торкаються підготовки їх доповідей, і не рідко запитував у них додаткову інформацію. Комітет давав також державам-учасницям загальні рекомендації, коли він вважав, що інформація про конкретні статті Конвенції, необхідна для експертів з метою встановлення фактів і узагальнення їхніх точок зору, є в значній мірі недостатньою.

СКАРГИ ДЕРЖАВ

Усі держави-учасниці Конвенції визнають компетенцію КЛРД отримувати скарги тієї чи іншої держави-учасниці про те, що інша держава-учасниця не виконує положень Конвенції, і вживати в цьому зв'язку відповідні заходи. Однак ця процедура не виключає інших, якими можуть скористатися відповідні держави-учасниці. До цих пір жодна держава-учасниця не використала цієї процедури, яка передбачає створення узгоджувальної комісії, якщо питання, яке розглядається, не вдалося врегулювати якимось іншим шляхом.

ПОВІДОМЛЕННЯ ВІД ОКРЕМИХ ОСІБ

Процедура, що передбачає отримання КЛРД скарг від окремих осіб або груп осіб, які стверджують, що вони є жертвами порушення Конвенції,

набрала чинності в 1982 році після того, як десять держав-учасниць заявили про те, що вони визнають компетенцію Комітету в даній галузі.

У конфіденційному порядку такі повідомлення Комітет доводить до відома відповідної держави-учасниці, але не називає особу чи групу осіб, які стверджують, що має місце порушення, без її чи їх на те згоди. Після того як держава подала пояснення своєї позиції і, можливо, запропонувала рішення, Комітет розглядає дане питання і може вносити пропозиції, рекомендації, які пересилаються як відповідній особі чи групі осіб, так і державі-учасниці.

ПІДОПІЧНІ Й НЕСАМОВРЯДНІ ТЕРИТОРІЇ

Із часу створення КЛРД багато несамоврядних територій, включаючи деякі території, де правила держави у відповідності до угод про опіку Організації Об'єднаних Націй, отримали незалежність. Проте все ще нараховується 18 таких територій, і коли будь-яка відповідна група населення подає петицію з питання расової дискримінації, КЛРД зобов'язаний розглянути її і подати доповідь з рекомендаціями Генеральній Асамблеї. Комітет подає також загальні доповіді з проблем расової дискримінації на даних територіях.

Повноваження Комітету поширюються на всі несамоврядні території незалежно від того, чи є держави, які правлять даними територіями, учасниками Конвенції чи ні. Три робочі групи КЛРД розглядають питання, які стосуються відповідно становища на африканських територіях, територіях в Атлантичному океані й Карибському басейні, включаючи Гібралтар, і територіях у Тихому та Індійському океанах.

У відповідності до Конвенції держави-учасниці не зобов'язані подавати КЛРД доповіді з питань, які стосуються расової дискримінації на несамоврядних територіях, які знаходяться під їх контролем. Таким чином та інформація, яка надходить у Комітет, береться в основному із доповідей Ради опіки і Спеціального комітету з питань про хід здійснення Декларації про надання незалежності колоніальним країнам і народам, або з доповідей, які готуються для цих органів.

Комітет часто стикається з труднощами при розгляді проблем, пов'язаних з расовою дискримінацією на несамоврядних територіях, і подання рекомендацій з метою їх вирішення. Багато з отримуваних ним доповідей стосуються питань, які не торкаються расової дискримінації, і ти органи, що подають їх, не правомочні вживати чи здійснювати антидискримінаційні заходи. КЛРД неодноразово звертався із закликом подавати більш всеохоплюючу інформацію з тим, щоб мати можливість виконувати свої обов'язки в даній галузі.

ІНФОРМУВАННЯ ГРОМАДСЬКОСТІ

Однією з характерних особливостей Конвенції є закріплене в ній зобов'язання держав-учасниць вживати заходи в галузях викладання, виховання, культури й інформації з метою боротьби із забобонами й заохочення взаєморозуміння, терпимості й дружби між народами та расовими чи етичними групами.

Після проведення Міжнародного року боротьби проти расизму і расової дискримінації (1971 рік) Організація Об'єднаних Націй послідовно проголошувала два Десятиліття дій боротьби проти расизму і расової дискримінації (1973–1983 роки та 1983–1993 роки). В 1978 і 1983 роках під егідою Організації Об'єднаних Націй були проведені Всесвітні конференції з питань боротьби проти расизму і расової дискримінації.

Будучи найбільш відомим і постійно діючим органом, створеним Організацією Об'єднаних Націй з метою боротьби проти расової дискримінації, КЛРД брав безпосередню участь у здійсненні всіх цих ініціатив. Його представники беруть участь у роботі семінарів і практикумів з питань расової дискримінації, які організовує Центр прав людини.

Комітет сприяв проведенню конференцій і Десятиліть шляхом видання досліджень. У цих дослідженнях розглядаються заходи, спрямовані на ліквідацію актів расової дискримінації й підбурювання до їх здійснення, заохочуються викладання, виховання, культура й інформація як засоби ліквідації расової дискримінації та висвітлюється діяльність Комітету.

РЕЗУЛЬТАТИ

Набрання чинності Міжнародної конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації і періодичний розгляд КЛРД за минулі 20 років доповідей і заходів, вжитих державами-учасницями з метою виконання їх зобов'язань, привели до позитивних досягнень і результатів. У різних країнах до цих результатів належать:

- внесення поправок у національні конституції з метою включення в них положення, які забороняють расову дискримінацію;
- систематичний перегляд існуючих законів і положень з метою внесення поправок у ті з них, які спрямовані на увічнення расової дискримінації або прийняття нових законів, які б відповідали вимогам Конвенції;
- внесення поправок у законодавство на пропозицію КЛРД;
- оголошення расової дискримінації кримінальним злочином;
- закріплення правових гарантій проти дискримінації у галузі правосуддя, безпеки, політичних прав чи доступу до місць громадського користування;

- навчальні програми;
- створення нових закладів, які б займалися проблемами расової дискримінації і захистом інтересів груп корінного населення;
- завчасне проведення консультацій с КЛРД з приводу запланованих змін у законодавстві або в адміністративній практиці з посиланням на те, що його рекомендації будуть узяті до уваги.

Той факт, що держави-учасниці відповідають у межах міжнародного форуму за свою політику стосовно расової дискримінації, сприяє вжиттю заходів, спрямованих на приведення національного законодавства і практики у відповідність до положень Конвенції. За багато років між КЛРД і державами-учасницями була створена атмосфера взаємної довіри; як правило, рекомендації і прохання Комітету є предметом серйозного розгляду.

ПРОБЛЕМНІ ГАЛУЗІ

Постійно звертаючи увагу міжнародного співтовариства на питання щодо расової дискримінації, Комітет стикається з двома проблемами, які перешкоджають його діяльності і створюють труднощі в здійсненні ним свого мандата. Одна із проблем полягає в тому, що деякі держави-учасниці не подають періодичні доповіді або не дотримуються встановленого терміну їх подання. У зв'язку з цим висувалися різні причини, включаючи брак національних кадрів (компетентних у поданні доповідей з питань про права людини) і великий об'єм роботи, пов'язаної з дотриманням міжнародних зобов'язань подання доповідей у межах зростаючої кількості спрямувань, за якими здійснюється діяльність у галузі прав людини.

Комітет вважає, що доповіді держав-учасниць є основним елементом, який дозволяє йому здійснювати контроль. Той факт, що расова дискримінація існує, як і раніш, і часом може раптово посилюватися, підкреслює необхідність суворого і регулярного контролю.

Друга проблема стосується фінансів. Коли створювався КЛРД, було прийняте рішення про те, що витрати членів Комітету будуть покриватися державами-учасницями, а не за рахунок регулярного бюджету Організації Об'єднаних Націй. Вважалось, що це є ідним із способів забезпечення експертів. Не дивлячись на те, що суми коштів, які повинні вноситися окремими державами-учасницями, є незначними, багато з них несвоєчасно виконує свої фінансові обов'язки. Брак коштів був ліквідований до кінця 1985 року за рахунок регулярного бюджету Організації Об'єднаних Націй. Але згодом Організація об'єднаних Націй була не в змозі подавати допомогу в зв'язку з фінансовими труднощами, і в ряді випадків КЛРД, який повинен щорічно проводити дві сесії протягом трьох тижнів, був змушений скорочувати або відійняти їх.

ПЕРСПЕКТИВИ

Комітет сподівається, що Організація Об'єднаних Націй сконцентрує свої зусилля для забезпечення універсальності Міжнародної конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації шляхом приєднання до Конвенції всіх держав-членів Організації. Комітет, зі свого боку, продовжить діяльність, спрямовану на забезпечення повсюдного виконання Конвенції.

Друга мета полягає у збільшенні кількості держав, які зробили заяву про те, що вони визнають компетенцію КЛРД в отриманні й розгляді повідомлень від окремих осіб чи груп осіб, які стверджують, що вони є жертвами расової дискримінації.

Комітет вважає, що в недалекому майбутньому державам-учасницям необхідно активізувати свою діяльність у таких чотирьох напрямках:

- прийняття законів, які оголошують покарання за поширення ідей, що ґрунтуються на расовій вищості чи ненависті, і підбурювання до расової дискримінації а також за акти насильства і сприяння в расистській діяльності; заборона організацій і видів їх діяльності, які заохочують і розпалюють расову дискримінацію;
- законодавство, яке гарантує рівність усіх осіб перед законом, незалежно від їх раси, кольору шкіри, національного чи етичного походження;
- законодавство, яке забезпечує захист і гарантії проти актів расової дискримінації;
- заходи в галузях виховання, викладання, культури й інформації, спрямовані на боротьбу із забобонами та заохочення взаєморозуміння, терпимості і дружби, а також поширення інформації про Статут Організації Об'єднаних Націй і міжнародні угоди про права людини.

Нині Центр прав людини готує збірник існуючих національних законів проти расової дискримінації, який незабаром буде опублікований. Також розробляється типове антидискримінаційне законодавство. КЛРД буде відведена певна роль у прийнятті рішень проте, яким чином забезпечити найефективніше використання цих документів у тих країнах, які прагнуть забезпечити дотримання положень Конвенції.

МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО ЛІКВІДАЦІЮ ВСІХ ФОРМ РАСОВОЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ

Держави учасниці цієї Конвенції,

вважаючи, що Статут Організації Об'єднаних Націй ґрунтується на принципах гідності і рівності, властивих кожній людині, і що всі держави члени Організації зобов'язалися вживати спільних і самостійних заходів у співробітництві з Організацією Об'єднаних Націй для досягнення однієї з цілей Організації Об'єднаних Націй, яка полягає в заохоченні і розвитку загального поважання і додержання прав людини та основних свобод для всіх без розрізнення раси, статі, мови та релігії,

вважаючи, що Загальна декларація прав людини проголошує, що всі люди народжуються вільними і рівними в своїй гідності та правах і що кожна людина повинна мати всі права і свободи, проголошені в ній, без будь-якого розрізнення, зокрема без розрізнення за ознакою раси, кольору шкіри чи національного походження,

вважаючи, що всі люди рівні перед законом і мають право на рівний захист закону від усякої дискримінації і від усякого підбурювання до дискримінації,

вважаючи, що Організація Об'єднаних Націй засудила колоніалізм і всяку зв'язану з ним практику сегрегації та дискримінації, де б і в якій формі вони не проявлялись, і що Декларація про надання незалежності колоніальним країнам і народам від 14 грудня 1960 року, (резолюція 1514 (XV) Генеральної Асамблеї) підтвердила і урочисто проголосила необхідність негайно і беззастережно покласти цьому кінець,

вважаючи, що Декларація Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 20 листопада 1963 року, резолюція 1904 (XVII) Генеральної Асамблеї урочисто підтверджує необхідність якнайшвидшої ліквідації расової дискримінації в усьому світі, в усіх її формах і проявах і забезпечення розуміння та поважання гідності людини,

переконані в тому, що всяка теорія переваги, основаної на расовій відмінності, в науковому відношенні хибна, в моральному недозволена і в соціальному несправедлива та небезпечна і що не може бути виправдання для расової дискримінації, де б не було ні в теорії, ні на практиці,

підтверджуючи, що дискримінація людей за ознакою раси, кольору шкіри чи етнічного походження є перешкодою до дружніх і мирних відносин між націями і може призвести до порушення миру та безпеки серед

народів, а також гармонійного співіснування осіб навіть всередині однієї і тієї самої держави,

переконані в тому, що існування расових бар'єрів суперечить ідеалам будь-якого людського суспільства,

занепокоєні проявами расової дискримінації, що все ще спостерігаються в деяких районах світу, а також державною політикою, основою на принципі расової переваги або расової ненависті, як, наприклад політикою апартеїду, сегрегації чи відокремлення,

сповнені рішимої вжити всіх необхідних заходів для якнайшвидшої ліквідації расової дискримінації в усіх її формах і проявах та відвертати й викоринювати расистські теорії і практику їх здійснення щодо міжнародного товариства, вільного від усіх форм расової сегрегації і расової дискримінації,

беручи до уваги Конвенцію про дискримінацію в галузі найму і праці, затверджену Міжнародною організацією праці в 1958 році, і Конвенцію про запобігання дискримінації в галузі освіти, затверджену Організацією Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури в 1960 році,

бажаючи здійснити принципи, викладені в Декларації Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм расової дискримінації, і забезпечити для досягнення цієї мети якнайшвидше проведення практичних заходів,

погодилися про нижченаведене:

ЧАСТИНА I

Стаття 1

1. У цій Конвенції вислів «расова дискримінація» означає будь-яке розрізнення, виняток, обмеження чи перевагу, основані на ознаках раси, кольору шкіри, родового, національного чи етнічного походження, метою або наслідком яких є знищення або применшення визнання, використання чи здійснення на рівних засадах прав людини та основних свобод у політичній, економічній, соціальній, культурній чи будь-яких інших галузях суспільного життя.

2. Ця Конвенція не застосовується до відмінностей, винятків, обмежень чи переваг, що їх держави учасниці цієї Конвенції проводять чи роблять між громадянами і негромадянами.

3. Ніщо в цій Конвенції не може бути витлумачено як таке, що якоюсь мірою впливає на положення законодавства держав учасниць відносно національної незалежності, громадянства або натуралізації, при умові, що в таких постановах не проводиться дискримінації щодо якоїсь певної національності.

4. Вжиття спеціальних заходів з виключною метою забезпечення належного прогресу деяких расових або етнічних груп чи окремих осіб, що

потребують захисту, який може виявитися необхідним для того, щоб забезпечити таким групам чи особам рівне використання і здійснення прав людини та основних свобод, не розглядається як расова дискримінація при умові, однак, що такі заходи не ведуть до збереження особливих прав для різних расових груп і що її не буде залишено в силі після досягнення тих цілей, заради яких вони були запроваджені.

Стаття 2

1. Держави-учасниці засуджують расову дискримінацію і зобов'язуються невідкладно всіма можливими засобами проводити політику ліквідації всіх форм расової дискримінації і сприяти взаєморозумінню між усіма расами, і з цією метою:

- a) кожна держава-учасниця зобов'язується не чинити щодо осіб, груп або установ будь-яких актів чи дій, зв'язаних з расовою дискримінацією, і гарантувати, що всі державні органи і державні установи, як національні, так і місцеві, діятимуть відповідно до цього зобов'язання;
- b) кожна держава-учасниця зобов'язується не заохочувати, не захищати і не підтримувати расову дискримінацію, здійснювану будь-якими особами чи організаціями;
- c) кожна держава-учасниця повинна вжити ефективних заходів для перегляду політики уряду в національному і місцевому масштабах, а також виправлення, скасування або анулювання будь-яких законів і постанов, що ведуть до виникнення або увічнення расової дискримінації всюди, де вона існує;
- d) кожна держава-учасниця повинна, використовуючи всі належні засоби, в тому числі й законодавчі заходи, залежно від обставин, заборонити расову дискримінацію, що її проводять будь-які особи, групи чи організації, і покласти їй край;
- e) кожна держава-учасниця зобов'язується заохочувати в належних випадках об'єднанчі багаторасові організації та об'єднанчий рух, так само, як і інші заходи, спрямовані на знищення расових бар'єрів, і не підтримувати ті з них, які сприяють поглибленню расового роз'єднання.

2. Держави-учасниці повинні вживати, коли обставини цього вимагають, спеціальних і конкретних заходів у соціальній, економічній, культурній та інших галузях з метою забезпечення потрібного розвитку і захисту деяких расових груп чи осіб, що до них належать, з тим, щоб гарантувати їм повне і рівне використання прав людини та основних свобод. Такі заходи ні в якому разі не повинні в результаті привести до збереження нерівних чи

особливих прав для різних расових груп після досягнення тих цілей, заради яких вони були запроваджені.

Стаття 3

Держави-учасниці особливо засуджують расову сегрегацію та апартеїд і зобов'язують відвертати, забороняти і викорінювати всяку практику такого характеру на територіях, які є під їх юрисдикцією.

Стаття 4

Держави-учасниці засуджують всяку пропаганду і всі організації, які ґрунтуються на ідеях або теоріях переваги однієї раси чи груп осіб певного кольору шкіри або етнічного походження або намагаються виправдати, або заохочують расову ненависть і дискримінацію в будь-якій формі, і зобов'язуються вжити негайних і позитивних заходів, спрямованих на викорінення всякого підбурювання до такої дискримінації чи актів дискримінації, і з цією метою вони відповідно до принципів, поданих у Загальній декларації прав людини, і прав ясно викладених у статті 5 цієї Конвенції, серед іншого:

- a) оголошують злочином, що карається законом, всяке поширення ідей, заснованих на расовій перевазі або ненависті, всяке підбурювання до расової дискримінації, а також усі акти насильства або підбурювання до таких актів, спрямованих проти будь-якої раси чи групи осіб іншого кольору шкіри або етнічного походження, а також подання будь-якої допомоги для проведення расистської діяльності, включаючи її фінансування;
- b) оголошують протизаконним і забороняють організації, а також організовану і всяку іншу пропагандистську діяльність, які заохочують расову дискримінацію та підбурюють до неї, і визнають участь у таких організаціях чи в такій діяльності злочином, що карається законом;
- c) не дозволяють національним чи місцевим органам державної влади або державним установам заохочувати расову дискримінацію чи підбурювати до неї.

Стаття 5

Відповідно до основних зобов'язань, викладених у статті 2 цієї Конвенції, держави-учасниці зобов'язуються заборонити і ліквідувати расову дискримінацію в усіх її формах, забезпечити рівноправність кожної людини перед законом, без розрізнення раси, кольору шкіри, національного або етнічного походження, особливо щодо здійснення таких прав:

- a) права на рівність перед судом і всіма іншими органами, що здійснюють правосуддя;
- b) права на особисту безпеку і захист з боку держави від насильства або тілесних ушкоджень, заподіяваних як урядовими службовими особами, так і будь-якими окремими особами, групами чи установами;
- c) політичних прав, зокрема права брати участь у виборах голосувати і виставляти свою кандидатуру на основі загального і рівного виборчого права, права брати участь в управлінні країною, як і в керівництві державними справами на будь-якому рівні, а також права рівного доступу до державної служби;
- d) інших громадянських прав, зокрема:
 - I) права на свободу пересування і проживання в межах держави;
 - II) права залишати будь-яку країну, включаючи свою власну, і повертатися в свою країну;
 - III) право на громадянство;
 - IV) права на одруження і на брання подружжя;
 - V) права на володіння майном як одноосібно, так і спільно з іншими;
 - VI) права спадкоємства;
 - VII) права на свободу думки, совісті і релігії;
 - VIII) права на свободу переконань і на вільне вираження їх;
 - IX) права на свободу мирних зборів та асоціацій;
- e) прав в економічній, соціальній і культурній галузях, зокрема:
 - I) права на працю, вільний вибір роботи, справедливі і сприятливі умови праці, захист від безробіття, рівну плату за рівну працю, справедливу і задовільну винагороду;
 - II) права створювати професійні спілки і вступати до них;
 - III) права на житло;
 - IV) права на охорону здоров'я, медичну допомогу, соціальне забезпечення і соціальне обслуговування;
 - V) права на освіту і професійну підготовку;
 - VI) права на рівну участь у культурному житті;
- f) права на доступ до всякого місця або всякого виду обслуговування, призначеного для громадського користування, як, наприклад, транспорт, готелі, ресторани, кафе, театри і парки.

Стаття 6

Держави-учасниці забезпечують кожній людині, на яку поширюється їх юрисдикція, ефективний захист і засоби захисту через компетентні національні суди та інші державні інститути в разі будь-яких актів расової дискримінації, що посягають, порушуючи цю Конвенцію, на їх права людини

та свободи, а також права подавати в ці суди позов про справедливе й адекватне відшкодування чи оплати за всяку шкоду, якої завдано в результаті такої дискримінації.

Стаття 7

Держави-учасниці зобов'язуються вжити негайних і ефективних заходів, зокрема в галузях викладання, виховання, культури та інформації, в цілях боротьби з забобонами, які ведуть до расової дискримінації, з метою заохочення взаєморозуміння, толерантності і дружби між націями та расовими або етнічними групами, а також популяризації цілей і принципів Статуту Організації Об'єднаних Націй, Загальної декларації прав людини, Декларації Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм расової дискримінації та цієї Конвенції.

ЧАСТИНА II

Стаття 8

1. Має бути засновано Комітет по ліквідації расової дискримінації (далі іменованій «Комітет»); він складатиметься з вісімнадцяти експертів, що відзначаються високими моральними якостями і визнаною безсторонністю, обираються державами-учасницями з числа їх громадян і повинні виконувати своє обов'язки від себе особисто, причому приділяється увага справедливому географічному розподілу і представництву різних форм цивілізації, а також головних правових систем.

2. Члени Комітету обираються таємним голосуванням з числа внесених до списку осіб, висунутих державами-учасницями. Кожна держава-учасниця може висунути одну особу з числа своїх громадян.

3. Перші вибори проводяться через шість місяців після набрання чинності цією Конвенцією. Кожного разу, принаймні за три місяці до дати виборів, Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй звертається з листом до держав-учасниць, запрошуючи їх подати імена осіб, яких вони висувають, протягом двох місяців. Генеральний секретар готує список, де в алфавітному порядку внесені всі висунуті таким чином особи, з зазначенням держав-учасниць, що висунули їх, і подає цей список державам-учасницям Конвенції.

4. Вибори членів Комітету проводяться на засіданні держав-учасниць Конвенції, яке скликається Генеральним секретарем в центральних установах Організації Об'єднаних Націй. На цьому засіданні, на якому дві третини держав-учасниць становлять кворум, обраними до Комітету членами є ті

кандидати, що дістали найбільше число голосів та абсолютну більшість голосів присутніх і голосуючих представників держав учасниць Конвенції.

5.

- a) Члени Комітету обираються на чотири роки. Проте строк повноважень дев'яти членів, обраних на перших виборах, минає наприкінці дворічного періоду; негайно після перших виборів імена цих дев'яти членів визначаються за жеребом Головою Комітету;
- b) для заповнення непередбачених вакансій держава учасниця Конвенції, експерт якої вже не є членом Комітету, призначає іншого експерта з числа своїх громадян при умові схвалення Комітетом;

6. Держави-учасниці несуть відповідальність за покриття витрат членів Комітету в період виконання ними обов'язків у Комітеті.

Стаття 9

1. Держави-учасниці зобов'язуються подавати Генеральному секретареві Організації Об'єднаних Націй для розгляду Комітетом доповідь про вжиті законодавчі, судові, адміністративні чи інші заходи, за допомогою яких втілюються у життя положення цієї Конвенції:

- a) протягом року після набрання чинності цією Конвенцією для даної держави;
- b) надалі через кожні два роки і щоразу, коли цього вимагає Комітет, Комітет може запитувати у держав учасниць Конвенції додаткову інформацію.

2. Комітет щороку через Генерального секретаря подає доповідь Генеральній Асамблеї Організації Об'єднаних Націй про свою діяльність і може робити пропозиції та загальні рекомендації, засновані на вивченні доповідей та інформації, одержаних від держав учасниць Конвенції. Такі пропозиції та загальні рекомендації передаються Генеральній Асамблеї разом із зауваженнями держав учасниць Конвенції, якщо зауваження є.

Стаття 10

1. Комітет встановлює свої власні правила процедури.
2. Комітет обирає своїх службових осіб строком на два роки.
3. Секретаріат Комітету забезпечується Генеральним секретарем Організації Об'єднаних Націй.
4. Засідання Комітету звичайно проводяться в центральних установах Організації Об'єднаних Націй.

Стаття 11

1. Коли якась держава-учасниця вважає, що інша держава-учасниця не виконує положень Конвенції, то вона може довести це до відому Комітету, Комітет потім передає це повідомлення заінтересованій державі-учасниці. Протягом трьох місяців держава, яка одержала повідомлення, дає Комітетові письмові пояснення чи заяви щодо висвітлення цього питання і заходів, що могли бути вжиті цією державою.

2. Якщо питання не врегульовано на задоволення обох сторін шляхом двосторонніх переговорів або якимсь іншим доступним їм шляхом протягом шести місяців після одержання такою державою першого повідомлення, то кожна з цих двох держав має право знову передати це питання на розгляд Комітету шляхом відповідного повідомлення Комітету, а також другій державі.

3. Комітет розглядає передане йому питання відповідно до пункту 2 цієї статті після того, як він встановить, відповідно до загальноновизнаних принципів міжнародного права, що всі доступні внутрішні засоби правового захисту було випробувано і вичерпано в даному разі. Це правило не діє в тих випадках, коли застосування цих засобів надмірно затягується.

4. По всякому переданому на його розгляд питанню Комітет може запропонувати заінтересованим державам-учасницям подати будь-яку інформацію, що стосується справи.

5. Коли якийсь питання, що впливає з положень цієї статті, перебуває на розгляді Комітету, то заінтересовані держави-учасниці мають право посилати своїх представників для участі в засіданнях Комітету без права голосу на період розгляду даного питання.

Стаття 12

1.

- a) після того як Комітет одержав і ретельно перевірів всю інформацію, яку він вважає необхідною, Голова призначає спеціальну Погоджувальну комісію (далі іменована «Комісія») у складі п'яти чоловік, що можуть бути або не бути членами Комітету. Члени Комісії призначаються за одностайною згодою сторін у спорі, і Комісія надає свої добрі послуги заінтересованим державам з метою мироплюбного врегулювання даного питання на основі додержання положень Конвенції;
- b) коли між державами, які є сторонами в спорі, не буде протягом трьох місяців досягнуто згоди відносно всього складу або частини складу Комісії, то ті члени Комісії, про призначення яких не було досягнуто згоди між державами-сторонами в спорі, обираються із

складу членів Комітету більшістю в дві третини голосів шляхом таємного голосування.

2. Члени Комісії виконують своє обов'язки від себе особисто. Вони не повинні бути громадянами держав сторін у спорі або держави, яка не бере участі в Конвенції.

3. Комісія обирає свого Голову і встановлює своє власні правила процедури.

4. Засідання Комісії звичайно проводиться в центральних установах Організації Об'єднаних Націй або в будь-якому зручному місці за рішенням Комісії.

5. Секретаріат, який забезпечується відповідно до пункту 3 статті 10 Конвенції, також обслуговує Комісію, якщо спір між державами учасницями Конвенції приведе до створення Комісії.

6. Держави, які є сторонами в спорі, в однаковій мірі несуть всі витрати членів Комісії відповідно до кошторису, що його подає Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй.

7. Генеральний секретар має право оплачувати витрати членів Комісії, коли це виявляється необхідним, до їх повернення державам сторонам в спорі відповідно до пункту 6 цієї статті.

8. Одержана і вивчена Комітетом інформація надається в розпорядження Комісії, і Комісія може запропонувати заінтересованим державам подати будь-яку інформацію, що стосується справи.

Стаття 13

1. Коли Комісія повністю розглядає питання, вона повинна підготувати і подати Голові Комітету доповідь, де міститимуться її висновки з усіх питань, що стосуються фактичного боку спору між сторонами, і такі рекомендації, які вона визнає необхідними для миролюбного розв'язання спору.

2. Голова Комітету повинен надіслати доповідь Комісії кожній з держав, що беруть участь у спорі. Протягом трьох місяців ці держави мають повідомити Голову Комітету про те, чи згодні вони з рекомендаціями, що їх містить доповідь Комісії.

3. Після закінчення періоду, передбаченого в пункті 2 цієї статті, Голова Комітету повинен надіслати доповідь Комісії і заяви заінтересованих держав-учасниць іншим державам учасницям Конвенції.

Стаття 14

1. Держава-учасниця може в усякий час заявити, що вона визнає компетенцію Комітету в межах його юрисдикції приймати і розглядати пові-

домлення від окремих осіб чи груп осіб, які твердять, що вони є жертвами порушення даною державою-учасницею якихось прав, викладених у цій Конвенції. Комітет не повинен приймати ніяких повідомлень, якщо вони торкаються держави учасниці Конвенції, яка не зробила такої заяви.

2. Кожна держава-учасниця, яка робить заяву, передбачену в пункті 1 цієї статті, може заснувати або вказати орган у рамках своєї національної правової системи, що буде компетентним приймати і розглядати петиції окремих осіб і груп осіб у межах своєї юрисдикції, які заявляють, що вони є жертвами порушення якогось із прав, викладених у цій Конвенції, і які вичерпали інші доступні місцеві засоби правового захисту.

3. Заяву, зроблену відповідно до пункту 1 цієї статті, а також найменування будь-якого органу, заснованого або вказаного відповідно до пункту 2 цієї статті, мають бути депоновані відповідною державою-учасницею у Генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй, який надсилає їх копії іншим державам-учасницям. Заява може бути в усякий час взята назад шляхом повідомлення про це Генерального секретаря, але це не повинно жодною мірою відбиватися на повідомленнях, які перебувають на розгляді Комітету.

4. Список петицій складається органом, заснованим або вказаним відповідно до пункту 2 цієї статті, а завірені копії цього списку щорічно здаються через відповідні канали Генеральному секретарю, причому їх зміст не повинен розголошуватися.

5. В разі, коли петиціонер невдоволений діями органу, заснованого або вказаного відповідно до пункту 2 цієї статті, він має право протягом шести місяців передати дане питання в Комітет.

6.

- a) Комітет в конфіденційному порядку доводить кожне одержане ним повідомлення до відома держави-учасниці, що обвинувачується в порушенні якогось із положень Конвенції, але відповідну особу або групу осіб не називає без її чи їх ясно вираженої згоди: Комітет не повинен приймати анонімних повідомлень;
- b) протягом трьох місяців держава, що одержала повідомлення, подає Комітетові пояснення чи заяви на висвітлення цього питання і заходів, які могли бути вжиті цією державою.

7.

- a) Комітет розглядає повідомлення з урахуванням усіх даних, що надійшли в його розпорядження від заінтересованої держави-учасниці і петиціонера. Комітет не повинен розглядати ніяких повідомлень від будь-якого петиціонера, якщо він не встановить, що петиціонер вичерпав усі доступні внутрішні засоби правового захисту. Проте це

правило не діє в тих випадках, коли застосування цих засобів надмірно затягується;

- b) Комітет надсилає своє пропозиції та рекомендації, якщо такі є, заінтересованій державі-учасниці і петиціонеріві.

8. Комітет включає до своєї щорічної доповіді резюме таких повідомлень і, в разі потреби, короткий виклад пояснень і заяв заінтересованих держав-учасниць, а також свої власні пропозиції та рекомендації.

9. Комітет компетентний виконувати функції, передбачені в цій статті, лише в тих випадках, коли принаймні десять держав учасниць Конвенції зробили заяви відповідно до пункту 1 цієї статті.

Стаття 15

1. Для досягнення цілей Декларації про надання незалежності колоніальним країнам і народам, яку містить резолюція 1514 (XV) Генеральної Асамблеї від 14 грудня 1960 р., положення цієї Конвенції аж ніяк не обмежують права подавати петиції, наданого цим народам в силу інших міжнародних документів або Організацією об'єднаних Націй та її спеціалізованими установами.

2.

- a) Комітет, заснований відповідно до пункту 1 статті 8 цієї Конвенції, одержує копії петиції від органів Організації Об'єднаних Націй, які займаються питаннями, що безпосередньо стосуються принципів і цілей даної Конвенції, і доповідає їм думку та рекомендації по цих петиціях від жителів підопічних та несомоврядних територій і всіх інших територій, щодо яких застосовується резолюція 1514 (XV), відносно питань, передбачених цією Конвенцією, що перебувають на розгляді цих органів;

- b) Комітет одержує від компетентних органів Організації Об'єднаних Націй примірники доповідей, в яких ідеться про законодавчі, судові, адміністративні та інші заходи, що безпосередньо стосуються принципів і цілей цієї Конвенції і проводяться управляючими державами в територіях, згаданих у підпункті а) цього пункту, а також висловлює з цього приводу свою думку і робить рекомендації цим органам.

3. Комітет включає до своєї доповіді Генеральній Асамблеї резюме петицій і доповідей, одержаних ним від органів Організації Об'єднаних Націй, а також думку та рекомендації Комітету, що стосуються даних петицій і доповідей.

4. Комітет запитує у Генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй всю інформацію, яка стосується цілей даної Конвенції і в його розпорядженні, відносно територій, згаданих у підпункті а) пункту 2 цієї статті.

Стаття 16

Положення цієї Конвенції щодо врегулювання спорів або розгляду скарг застосовуються без шкоди для інших методів розв'язання спорів чи скарг у питанні дискримінації, викладених в основоположних документах Організації Об'єднаних Націй та її спеціалізованих установ або в конвенціях, схвалених останніми, і не перешкоджають державам-учасникам використовувати інші методи для розв'язання спорів відповідно до загальних чи спеціальних міжнародних угод, що діють у відносинах між ними.

ЧАСТИНА III

Стаття 17

1. Ця Конвенція відкрита для підписання будь-якою державою членом Організації Об'єднаних Націй або членом будь-якої з її спеціалізованих установ, будь-якою державою учасницею Статуту Міжнародного Суду і всякою іншою державою, яку Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних Націй запросить до участі в цій Конвенції.

2. Ця Конвенція підлягає ратифікації. Ратифікаційні грамоти депонуються у Генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй.

Стаття 18

1. Ця Конвенція буде відкрита для приєднання будь-якої держави, зазначеної в пункті 1 статті 17 цієї Конвенції.

2. Приєднання здійснюється шляхом здачі на зберігання документа про приєднання Генеральному секретареві Організації Об'єднаних Націй.

Стаття 19

1. Ця Конвенція набирає чинності на тридцятий день після здачі на зберігання Генеральному секретареві Організації Об'єднаних Націй двадцять сьомої ратифікаційної грамоти або документа про приєднання.

2. Для кожної держави, яка ратифікує цю Конвенцію або приєднається до неї після здачі на зберігання двадцять сьомої ратифікаційної грамоти або документа про приєднання, ця Конвенція набирає чинності на тридцятий день після здачі на зберігання її власної ратифікаційної грамоти або документа про приєднання.

Стаття 20

1. Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй одержує і розсилає всім державам, які є або можуть стати учасниками цієї Конвенції, текст

застережень, зроблених державами в момент ратифікації або приєднання. Кожна держава, яка заперечує проти застереження, повинна протягом дев'яноста днів від дня вищезгаданого сповіщення повідомити Генерального секретаря про те, що вона не приймає дане застереження.

2. Застереження, не сумісні з цілями і завданнями цієї Конвенції, не допускаються, так само, як і застереження, що можуть перешкоджати роботі якихось органів, створених на підставі цієї Конвенції. Застереження вважається несумісним або таким, що перешкоджає роботі, коли принаймні дві третини держав учасниць Конвенції заперечують проти нього.

3. Застереження можуть бути зняті в усякий час шляхом відповідного повідомлення, надісланого на ім'я Генерального секретаря. Таке повідомлення набирає чинності в день його одержання.

Стаття 21

Кожна держава-учасниця може денонсувати цю Конвенцію шляхом письмового повідомлення про те Генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй. Денонсація набирає чинності через один рік з дня одержання повідомлення про це Генеральним секретарем.

Стаття 22

Усякий спір між двома або кількома державами-учасницями відносно тлумачення чи застосування цієї Конвенції, який не розв'язано шляхом переговорів або процедур, спеціально передбачених у цій Конвенції, передається, на вимогу будь-якої з сторін у цьому спорі, на вирішення Міжнародного Суду, якщо сторони в спорі не домовилися про інший спосіб урегулювання.

Стаття 23

1. Вимогу про перегляд цієї Конвенції може бути висунуто в усякий час будь-якою державою-учасницею шляхом письмового повідомлення, надісланого на ім'я Генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй.

2. Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних Націй приймає рішення про те, які заходи, в разі їх необхідності, треба провести у зв'язку з такою вимогою.

Стаття 24

Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй передає всім державам, згаданим у пункті 1 статті 17 цієї Конвенції, такі відомості:

- a) про підписання, ратифікацію і приєднання відповідно до статей 17 і 18;
- b) про дату набрання чинності цією Конвенцією відповідно до статті 19;
- c) про повідомлення і декларації, одержані відповідно до статей 14, 20 і 23;
- d) про денонсацію відповідно до статті 21.

Стаття 25

1. Ця Конвенція, англійський, іспанський, китайський, російський і французький тексти якої є цілком автентичними, зберігається в архіві Організації Об'єднаних Націй.

2. Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй надсилає завірені копії цієї Конвенції всім державам, що належать до будь-якої з категорій, згаданих у пункті 1 статті 17 Конвенції.

Док. ООН A/RES/2106 (XX)

ДОДАТКИ

Додаток А ДЕРЖАВИ-УЧАСНИЦІ МІЖНАРОДНОЇ КОНВЕНЦІЇ ПРО ЛІКВІДАЦІЮ ВСІХ ФОРМ РАСОВОЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ (128) СТАНОМ НА 4 БЕРЕЗНЯ 1991 РОКУ

Держава	Дата отримання ратифікаційної грамоти/ документа про приєднання	Дата набрання чинності
Афганістан	6 юлія 1983 року а/	5 серпня 1983 року
Алжир	14 лютого 1972 року	15 березня 1972 року
Антигуа і Барбуда	25 жовтня 1988 року б/	25 жовтня 1988 року б/
Аргентина	2 жовтня 1968 року	4 січня 1969 року
Австралія	30 вересня 1975 року	30 жовтня 1975 року
Австрія	9 травня 1972 року	8 червня 1972 року
Багамські Острови	5 серпня 1975 року б/	5 серпня 1975 року б/
Бахрейн а/	27 березня 1990 року	26 квітня 1990 року
Бангладеш	11 червня 1979 року а/	11 юлія 1979 року
Барбадос	8 листопада 1972 року а/	8 грудня 1972 року
Бельгія	7 серпня 1975 року	6 вересня 1975 року
Болівія	22 вересня 1970 року	22 жовтня 1970 року
Ботсвана	20 лютого 1974 року а/	22 березня 1974 року
Бразилія	27 березня 1968 року	4 січня 1969 год
Болгарія	8 серпня 1966 року	4 січня 1969 року
Буркіна-Фасо	18 юлія 1974 року а/	17 серпня 1974 год
Бурунді	27 жовтня 1977 року	26 листопада 1977 року
БССР	8 квітня 1969 року	8 травня 1969 року
Камбоджа	28 листопада 1983 року	28 грудня 1983 року
Камерун	24 червня 1971 року	24 юлія 1971 року
Канада	14 жовтня 1970 року	15 листопада 1970 року
Кабо-Верде	3 жовтня 1979 року а/	2 листопада 1979 року
Центрально-африканська Республіка	16 березня 1971 року	15 квітня 1971 року
Чад	17 серпня 1977 року а/	16 вересня 1977 року
Чилі	20 жовтня 1971 року	19 листопада 1971 року
Китай	29 грудня 1981 року а/	28 січня 1982 року

Держава	Дата отримання ратифікаційної грамоти/ документа про приєднання	Дата набрання чинності
Колумбія	2 вересня 1981 року	2 жовтня 1981 року
Конго	11 лютого 1988 року а/	10 серпня 1988 року
Коста-Ріка	16 січня 1967 року	4 січня 1969 року
Кот-д'Івуар	4 січня 1973 року а/	3 лютого 1973 року
Куба	15 лютого 1972 року	16 березня 1972 року
Кіпр	21 квітня 1967 року	4 січня 1969 року
Чехословачія	29 грудня 1966 року	4 січня 1969 року
Данія	9 грудня 1971 року	8 січня 1972 року
Домініканська Республіка	25 травня 1983 року а/	24 червня 1983 року
Еквадор	22 вересня 1966 року а/	4 січня 1969 року
Єгипет	1 травня 1967 року	4 січня 1969 року
Сальвадор	30 листопада 1979 року а/	30 грудня 1979 року
Ефіопія	23 червня 1976 року а/	23 лютого 1976 року
Фіджі	11 січня 1973 року б/	11 січня 1973 року б/
Фінляндія	14 лютого 1970 року	13 серпня 1970 року
Франція	28 лютого 1971 року а/	27 серпня 1971 року
Габон	29 лютого 1980 року	30 березня 1980 року
Гамбія	29 грудня 1978 року а/	28 січня 1979 року
Німеччина	16 травня 1969 року	15 червня 1969 року
Гана	8 вересня 1966 року	4 січня 1969 року
Греція	18 червня 1970 року	18 лютого 1970 року
Гватемала	18 січня 1983 року	17 лютого 1983 року
Гвінея	14 березня 1977 року	13 квітня 1977 року
Гайана	15 лютого 1977 року	17 березня 1977 року
Гаїті	19 грудня 1972 року	18 січня 1973 року
Святейший Престол	1 травня 1969 року	31 травня 1969 року
Угорщина	1 травня 1967 року	4 січня 1969 року
Ісландія	13 березня 1967 року	4 січня 1969 року
Індія	3 грудня 1968 року	4 січня 1969 року
Іран (Ісламська Республіка)	29 серпня 1968 року	4 січня 1969 року
Ірак	14 січня 1970 року	13 лютого 1970 року
Ізраїль	3 січня 1979 року	2 лютого 1979 року
Італія	5 січня 1976 року	4 лютого 1976 року
Ямайка	4 червня 1971 року	4 лютого 1971 року
Йорданія	30 травня 1974 року а/	29 червня 1974 року
Кувейт	15 жовтня 1968 року а/	4 січня 1969 року
Лаоська Народно-Демократична Республіка	22 лютого 1974 року а/	24 березня 1974 року
Ліван	12 листопада 1971 року	12 грудня 1971 року
Лесото	4 листопада 1971 року а/	4 грудня 1971 року

Держава	Дата отримання ратифікаційної грамоти/ документа про приєднання	Дата набрання чинності
Ліберія	5 листопада 1976 року а/	5 грудня 1976 року
Лівійська Арабська Джамахірія	3 юлія 1968 року а/	4 січня 1969 року
Люксембург	1 травня 1978 року	31 травня 1978 року
Мадагаскар	7 лютого 1969 року	9 березня 1969 год
Мальдівські острови	24 квітня 1984 року а/	24 травня 1984 року
Малі	16 юлія 1974 року а/	15 серпня 1974 року
Мальта	27 травня 1971 год	26 червня 1971 року
Мавританія	13 грудня 1988 року	12 січня 1989 року
Маврикій	30 травня 1972 року а/	29 червня 1972 року
Мексика	20 лютого 1975 року	22 березня 1975 року
Монголія	6 серпня 1969 року	5 вересня 1969 року
Марокко	18 грудня 1970 року	17 січня 1971 року
Мозамбік	18 квітня 1983 року а/	18 травня 1983 год
Намібія	11 листопада 1982 року а/	11 грудня 1982 року
Непал	30 січня 1971 року а/	1 березня 1971 року
Нідерланди	10 грудня 1971 року	9 січня 1972 року
Нова Зеландія	22 листопада 1972 року	22 грудня 1972 року
Нікарагуа	15 лютого 1978 року а/	17 березня 1978 року
Нігер	27 квітня 1967 року	4 січня 1969 року
Нігерія	16 жовтня 1967 року а/	4 січня 1969 року
Норвегія	6 серпня 1970 року	5 вересня 1970 року
Пакистан	21 вересня 1966 року	4 січня 1969 року
Панама	16 серпня 1967 року	4 січня 1969 року
Папуа-Нова Гвінея	27 січня 1982 року а/	26 лютого 1982 року
Перу	29 вересня 1971 року	29 жовтня 1971 року
Філіппіни	15 вересня 1967 року	4 січня 1969 год
Польща	5 грудня 1968 року	4 січня 1969 року
Португалія	24 серпня 1982 року а/	23 вересня 1982 року
Катар	22 юлія 1976 року а/	21 серпня 1976 року
Республіка Корея	5 грудня 1978 року а/	4 січня 1979 року
Румунія	15 вересня 1970 року а/	15 жовтня 1970 року
Руанда	16 квітня 1975 року а/	16 травня 1975 року
Сент-Люсія	14 лютого 1990 року б/	14 лютого 1990 року б/
Сент-Вінсент і Гренадини	9 листопада 1981 року а/	9 грудня 1981 року
Сенегал	19 квітня 1972 року	19 травня 1972 року
Сейшельські Острови	7 березня 1978 року а/	6 квітня 1978 року
Сьєрра-Леоне	2 серпня 1967 року	4 січня 1969 року
Соломонові Острови	17 березня 1982 року б/	17 березня 1982 року б/
Сомалі	26 серпня 1975 року	25 вересня 1975 року
Іспанія	13 вересня 1968 року а/	4 січня 1969 року

Держава	Дата отримання ратифікаційної грамоти/ документа про приєднання	Дата набрання чинності
Шрі-Ланка	18 лютого 1982 року а/	20 березня 1982 року
Судан	21 березня 1977 року а/	20 квітня 1977 року
Суринам	15 березня 1984 року б/	15 березня 1984 року б/
Свазіленд	7 квітня 1969 року а/	7 травня 1969 року
Швеція	6 грудня 1971 року	5 січня 1972 року
Сирійська Арабська Республіка	21 квітня 1969 року а/	21 травня 1969 року
Того	1 вересня 1972 року а/	1 жовтня 1972 року
Тонга	16 лютого 1972 року а/	17 березня 1972 року
Тринідад і Тобаго	4 жовтня 1973 року	3 листопада 1973 року
Туніс	13 січня 1967 року	4 січня 1969 року
Уганда	21 листопада 1980 року а/	21 грудня 1980 року
УССР	7 березня 1969 року	6 квітня 1969 року
СССР	4 лютого 1969 року	6 березня 1969 року
Об'єднанні Арабські Емірати	20 червня 1974 року а/	20 юлія 1974 року
Об'єднане Королівство Великобританії і Північної Ірландії	7 березня 1969 року	6 квітня 1969 року
Об'єднана Республіка Танзанія	27 жовтня 1972 року а/	26 листопада 1972 року
Уругвай	30 серпня 1968 року	4 січня 1969 року
Венесуела	10 жовтня 1968 року	4 січня 1969 року
В'єтнам	9 червня 1982 року а/	9 юлія 1982 року
Ємен с/		
Югославія	2 жовтня 1967 року	4 січня 1969 року
Заїр	21 квітня 1976 року а/	21 травня 1976 року
Замбія	4 лютого 1972 року	5 березня 1972 року

а/ У порядку приєднання

б/ Дата одержання повідомлення про приєднання.

с/ 22 травня 1990 року Народна Демократична Республіка Ємен і Єменська Арабська Республіка об'єдналися в єдине суверенну державу, назване Республіка Ємен, зі столицею в місті Сана. Народна Демократична Республіка Ємен приєдналася до Конвенції 18 жовтня 1972 року. Єменська Арабська Республіка приєдналася до Конвенції 6 квітня 1989 року.

Додаток Б
ДЕРЖАВИ-УЧАСНИЦІ, ЯКІ ЗРОБИЛИ ЗАЯВИ
ВІДПОВІДНО ДО ПУНКТУ 1 СТАТТІ 14 КОНВЕНЦІЇ

Держава	Дата отримання ратифікаційної грамоти/ документа про приєднання	Дата набрання чинності
Алжир	12 вересня 1989 року	12 вересня 1989 року
Коста-Ріка	8 січня 1974 року	8 січня 1974 року
Данія	11 жовтня 1985 року	11 жовтня 1985 року
Еквадор	18 березня 1977 року	18 березня 1977 року
Франція	16 серпня 1982 року	16 серпня 1982 року
Угорщина	13 вересня 1990 року	13 вересня 1990 року
Ісландія	10 серпня 1981 року	10 серпня 1981 року
Італія	5 травня 1978 року	5 травня 1978 року
Нідерланди	10 грудня 1971 року	9 січня 1972 року
Норвегія	23 січня 1976 року	23 січня 1976 року
Перу	27 листопада 1984 року	27 листопада 1984 року
Сенегал	3 грудня 1982 року	3 грудня 1982 року
Швеція	6 грудня 1971 року	5 січня 1972 року
Уругвай	11 вересня 1972 року	11 вересня 1972 року

Запити надсилати на адресу:

Centre for Human Rights
United Nations Office at Geneva
8-14, Avenue de la Paix
1211 Geneva 10, Switzerland
tel: (41 22) 917 3968; fax: (41 22) 917 0099
e-mail: atikhonov.hchr@unog.ch

New York Office:
Centre for Human Rights
United Nations
New York, N.Y. 10017
USA

Інформаційне видання

КОМІТЕТ ЛІКВІДАЦІЇ РАСОВОЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ

Виклад фактів № 12

Третє видання, стереотипне

Відповідальний за випуск і редактор
Є. Ю. Захаров

Комп'ютерна верстка
О. А. Мірошниченко

Підписано до друку 23.09.2019
Формат 60×84¹/₁₆. Папір офсетний. Гарнітура JournalSans
Умов. друк. арк. 1,86. Облік.-вид. арк. 1,74
Наклад 1000 прим. Зам. № ПЛ-05/19

ГО «ХАРКІВСЬКА ПРАВОЗАХИСНА ГРУПА»
61002, Харків, а/с 10430
<http://khp.org>
<http://library.khpg.org>

Друк: ТОВ «ВИДАВНИЦТВО „ПРАВА ЛЮДИНИ“»
61002, м. Харків, вул. Дарвіна 7, кв. 35
ел. пошта: distribution.hr.publisher@gmail.com